

RAPORT DE AUDIT DE CONFORMITATE
privind gestionarea patrimoniului public și privat al statului,
la Ministerul Culturii

1. Rezumat executiv și concluzia auditului

Misiunea de audit de conformitate a fost efectuată de către Curtea de Conturi a României și este o misiune de raportare directă cu un nivel de asigurare rezonabilă.

Subiectul auditului îl reprezintă evaluarea modului în care, la nivelul Ministerului Culturii (denumit în continuare MC), a fost gestionat patrimoniul public și privat al statului cu respectarea principiilor de transparență, responsabilitate și eficiență.

Raportul de audit este destinat MC, precum și altor părți interesate (instituțiile subordonate MC, Ministerul Finanțelor, societatea civilă, organizații și alte entități cu activitate în domeniul bunurilor culturale, etc.).

Principalele aspecte rezultate din misiunea de audit:

1. Nedeținerea, la nivelul MC, a unei situații centralizate cu bunurile din domeniul public și privat al statului, precum și cu bunurile ce constituie patrimoniul cultural național mobil, deținute, sub orice formă, de către minister și unitățile aflate în subordine.

2. Nerespectarea prevederilor legale cu privire la evaluarea, clasarea și asigurarea bunurilor culturale care aparțin patrimoniului public al statului.

3. Gestionarea defectuoasă, de către MC, a unor monumente istorice aflate în domeniul public al statului și în administrarea sa. Neimplicarea ministerului în protejarea patrimoniului cultural național, respectiv pentru punerea în valoare și integrarea monumentelor istorice în viața socială și culturală.

4. Nerespectarea prevederilor legale în vigoare privind închirierea imobilelor din domeniul public al statului.

5. Neconformități legate de organizarea expozițiilor internaționale, precum și de exportul temporar de bunuri culturale mobile.

6. Nerespectarea reglementărilor legale privind acceptarea donațiilor.

7. Funcționarea MC și a unor instituții subordonate în imobile/ sedii/ spații pentru care nu a fost obținut avizul de securitate la incendiu sau care se află într-o stare critică de degradare.

8. MC nu a emis norme și clarificări privind înregistrarea contabilă a bunurilor culturale din muzee, fapt care a condus la situația în care bunuri culturale, cu un regim special, au fost înregistrate ca bunuri consumabile sau obiecte de inventar.

9. Implementarea incompletă/insuficientă a cerințelor generale și specifice de control intern managerial la nivelul MC.

10. Deficiențe cu privire la întocmirea și actualizarea inventarului bunurilor din domeniul public al statului.

11. Existența unor deficiențe cu privire la neînscriserea sau înscrierea necorespunzătoare a unor imobile, care aparțin patrimoniului public al statului, în Cărțile Funciare.

12. Neactualizarea Listei Monumentelor Istorice și nepublicarea acesteia.

13. Nerespectarea termenelor legale privind predarea-preluarea bunurilor culturale mobile.

14. Neasigurarea, de către minister, a măsurilor legale privind identificarea, cercetarea, clasarea, conservarea, întreținerea și punerea în valoare a bunurilor aparținând patrimoniului cultural național mobil, bunuri deținute de acesta și de entitățile din subordinea lui.

În baza probelor de audit obținute, raportat la criteriile de audit aplicate, am constatat că subiectul auditat prezintă neconformități semnificative și generalizate, fapt pentru care exprimăm o concluzie contrară.

Precizăm faptul că am fost limitați în auditarea bunurilor culturale mobile neclasate, deținute de Muzeul Național Brukenthal. Muzeul a pus la dispoziția echipei de audit un centralizator al bunurilor culturale mobile aflate în patrimoniul său, invocând imposibilitatea prezentării datelor analitice, din cauza volumului mare de bunuri (1.612.771 de piese), care la data prezentă sunt în curs de inventariere.

Din informațiile furnizate, se reține faptul că un număr semnificativ de bunuri culturale mobile din patrimoniul acestui muzeu (cca 99%) sunt neclasate. În ceea ce privește bunurile culturale mobile clasate (9.989 piese), am consultat lista acestora, din evidența organizată la nivelul Institutului Național al Patrimoniului. Muzeul a informat echipa de audit că, în prezent, se află în desfășurare un proces de inventariere generală a bunurilor de patrimoniu, demarat în data de 27.02.2024.

De la demararea procesului de inventariere și până în prezent, muzeul a reușit să inventarieze 361.785 de bunuri, reprezentând aproximativ 22% din totalul bunurilor deținute.

2. Introducere

MC, înființat prin reorganizarea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, este organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului, care elaborează și asigură aplicarea strategiei și politicilor în domeniul culturii.

Organizarea și funcționarea MC este reglementată de *HG nr. 90/2010*, cu modificările și completările ulterioare.

În activitatea sa, MC urmărește îndeplinirea următoarelor obiective generale principale:

- protejarea patrimoniului cultural național imaterial, prin instituirea unui cadru legislativ specific în vederea promovării eficiente și proactive a patrimoniului național, precum și prin programe și măsuri specifice privind evaluarea, restaurarea și conservarea, respectiv punerea lor în valoare și reinsertia în viața comunității, prin dezvoltarea de proiecte integrate și de rețele de cooperare;
- susținerea moștenirii și diversității culturale, conservarea identității culturale, creșterea gradului de acces și de participare a publicului la cultură;
- dezvoltarea economiei culturii prin asigurarea unui cadru juridic, economic și financiar-fiscal eficient și stimulat;
- dezvoltarea, renovarea și înzestrarea corespunzătoare a infrastructurilor culturale în acord cu nevoile culturale actuale, sprijinirea înființării de noi muzee și spații expoziționale;
- promovarea valorilor culturii române, precum și a celor aparținând minorităților naționale, în circuitul cultural internațional.

În subordinea ministerului funcționează structuri deconcentrate (42 de direcții județene pentru Cultură), Institutul Național al Patrimoniului (INP), muzee, Biblioteca Națională a României (BNaR), centre de cultură, instituții de spectacole și alte instituții de cultură.

3. Descrierea activităților misiunii de audit

Obiectivul prezentului audit a fost reprezentat de obținerea unei asigurări rezonabile că, în perioada auditată, gestionarea patrimoniului public și privat al statului s-a realizat în conformitate cu prevederile legale și reglementările aplicabile.

Aria de cuprindere a auditului a constat în verificarea conformității/regularității cu privire la:

- modalitatea de intrare în patrimoniu;
- modul de gestionare și administrare a bunurilor, inclusiv asigurarea integrității acestora;
- modalitatea de ieșire, după caz, a bunurilor mobile/imobile din patrimoniul public și privat al statului, atât din centrala MC, cât și de la nivelul subordonatelor acestuia.

Abordarea auditului s-a bazat pe riscuri de neconformitate semnificativă, ceea ce a presupus orientarea activității de audit asupra acelor procese care pot fi predispuse la neconformități.

Procesele supuse auditului au fost evaluate în raport cu criteriile de audit, respectiv prevederile legale aplicabile, iar procedurile de audit selectate au vizat obținerea de probe de audit suficiente și adecvate, care să susțină concluziile auditului nostru.

La selectarea procedurilor de audit s-a avut în vedere specificul subiectului auditat și riscurile asociate acestuia.

Activitățile de audit au fost realizate în conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit.

Suntem independenți față de entitatea auditată din punct de vedere al cerințelor etice relevante cerute de ISSAI, inclusiv cele prevăzute în Codul Etic al Curții de Conturi, și ne-am îndeplinit celelalte responsabilități etice în conformitate cu aceste cerințe.

4. Cerințele legislative aplicabile

Criteriile de audit aplicabile au fost reprezentate de prevederile legale și reglementările interne ale MC, care privesc modul de gestionare a patrimoniului în cadrul aparatului propriu și al rețelei de entități subordonate.

5. Constatări și recomandări

5.1. Nedetținerea, la nivelul MC, a unei situații centralizate cu bunurile din domeniul public și privat al statului, precum și cu bunurile ce constituie patrimoniul cultural național mobil, deținute, sub orice formă, de către minister și unitățile aflate în subordine.

Din testarea efectuată de către auditorii publici externi a rezultat că, la nivelul MC, nu există o evidență tehnico – operativă centralizată și actualizată a bunurilor culturale mobile (inclusiv neclasate) și imobile, din domeniul public și privat al statului, deținute (în administrare, în custodie sau în orice alt regim juridic) de către MC și entitățile subordonate. Această situație generează dificultăți în monitorizarea și controlul acestor bunuri, fapt ce poate duce la pierderi sau utilizări necorespunzătoare ale patrimoniului cultural.

Deși ministerul dispune de un instrument de gestiune funcțional (programul DOCPAT, dezvoltat și gestionat de Institutul Național al Patrimoniului, pentru evidența informatizată a patrimoniului cultural mobil), totuși lipsa unor reglementări oficiale, prin care să se impună utilizarea acestuia, limitează exploatarea sa și gestionarea completă și unitară a patrimoniului cultural mobil, având repercusiuni asupra organizării, la nivelul MC, a unui inventar centralizat al patrimoniului cultural.

Mai mult, lipsa unei evidențe centralizate împiedică MC să realizeze o evaluare cuprinzătoare a bunurilor culturale mobile, inclusiv a celor neclasate, pentru a determina necesitatea și prioritățile de clasare. Această evaluare este esențială pentru asigurarea protecției adecvate a patrimoniului cultural național.

Neconformitățile descrise anterior sunt cauzate de funcționarea necorespunzătoare a sistemului de control intern managerial, precum și de lipsa monitorizării modului de gestionare a patrimoniului, fapt care a creat premise pentru încălcarea reglementărilor.

Lipsa unui sistem de control intern eficient, poate avea consecințe negative asupra integrității patrimoniului deținut sub orice formă de către MC și subordonatele acestuia, ca urmare a faptului că nu sunt identificate corect riscurile și, în consecință, nu pot fi gestionate corespunzător.

Echipa de audit recomandă:

- elaborarea și implementarea unor reglementări oficiale privind organizarea și actualizarea evidenței tehnico-operative a patrimoniului cultural, inclusiv privind utilizarea aplicației informatice DOCPAT;

- stabilirea unor proceduri clare pentru raportarea datelor referitoare la patrimoniul cultural deținut de către entitățile subordonate;

- realizarea unei evaluări cuprinzătoare a bunurilor culturale mobile, inclusiv a celor neclasate, pentru a determina prioritățile de clasare și a asigura protecția adecvată a patrimoniului cultural național.

Reglementările legale nerespectate sunt prezentate în Nota de subsol¹.

5.2. Nerespectarea prevederilor legale cu privire la evaluarea, clasarea și asigurarea bunurilor culturale care aparțin patrimoniului public al statului

În cadrul misiunii de audit, ca urmare a testării efectuate, s-a constatat existența unor neconformități în gestionarea patrimoniului cultural național, concretizate prin faptul că, la nivelul MC și al subordonatelor sale, nu au fost respectate obligațiile prevăzute prin actele normative referitoare la evaluarea, clasarea și asigurarea bunurilor culturale.

Din analiza informațiilor puse la dispoziția echipei de audit în timpul etapei de planificare, a rezultat că aproximativ **60% din bunurile culturale mobile, deținute de MC și instituțiile din subordinea sa, au o valoare contabilă mai mică sau egală cu 10 lei**, fiind subevaluate semnificativ, contrar cerințelor legale privind reevaluarea bunurilor culturale mobile deținute de instituțiile publice, care prevăd reflectarea la valoarea justă a oricăror active în contabilitate. Acest aspect a fost confirmat în etapa de execuție, ca urmare a efectuării testelor standard de audit asupra elementelor cuprinse în eșantionul selectat.

De asemenea, s-a observat gestionarea defectuoasă a bunurilor culturale mobile, în ceea ce privește clasarea acestora. Aproximativ **97% din bunurile culturale mobile, deținute de MC și instituțiile din subordinea sa, sunt neclasate**, contrar cerințelor legale privind protecția patrimoniului cultural mobil. În plus, deși procentul bunurilor culturale mobile neclasate este foarte mare, au fost identificate și situații de dublă clasare, ceea ce afectează acuratețea și corectitudinea inventarului patrimoniului cultural național mobil.

Totodată, s-a constatat nerespectarea obligației legale de asigurare a bunurilor culturale mobile care fac obiectul patrimoniului muzeal. Muzeele din subordinea MC (de exemplu: Muzeul Național de Istorie a României din București și Muzeul Național de Artă al României din București) nu au încheiat polițe de asigurare parțială sau integrală pentru astfel de bunuri, deși reglementările legale impun acest lucru, în special pentru bunurile clasate în categoria *Tezaur* și pentru monumentele istorice din grupele A și B.

Aspectele prezentate mai sus sunt cauzate de funcționarea necorespunzătoare a sistemului de control intern managerial, de lipsa unui Cod al Patrimoniului Cultural, precum și de faptul că, la nivelul MC, nu a fost elaborat un mecanism eficient de sprijin și monitorizare.

Absența unui mecanism eficient de sprijin și monitorizare, care ar putea fi constituit la nivelul ministerului, are drept consecințe negative subevaluarea activelor corporale și expunerea patrimoniului cultural la riscuri semnificative. Aceste riscuri includ lipsa protecției juridice adecvate și vulnerabilitatea financiară în fața deteriorării, distrugerii sau furtului.

Echipa de audit recomandă:

- elaborarea și implementarea, de către MC, a unui plan de acțiune pentru sprijinirea și accelerarea procesului de reevaluare și clasare a bunurilor culturale mobile deținute de entitățile din rețeaua proprie, stabilind termene clare și priorități;

- instituirea, de către MC, a unui mecanism de raportare și monitorizare privind respectarea termenelor legale pentru efectuarea reevaluării imobilelor la nivelul entităților subordonate;

- instituirea, la nivelul structurii de specialitate din cadrul MC, a unui mecanism de control intern pentru a preveni dubla clasare a bunurilor culturale mobile;

- efectuarea, de către MC, a unei analize documentate a situației actuale privind asigurarea bunurilor culturale din patrimoniul muzeelor din subordinea sa, pentru identificarea tuturor bunurilor neasigurate (acordând prioritate celor clasate în categoria *Tezaur*), evaluarea sistemelor de siguranță de la nivelul muzeelor și a riscurilor la care sunt expuse bunurile, în scopul de a decide care sunt situațiile pentru care se impune încheierea de asigurări.

Reglementările legale nerespectate sunt prezentate în Nota de subsol².

¹ Legea nr. 182/2000 art. 2 alin. (5); Legea nr. 422/2001 art. 7 alin. (1); HG nr. 90/2010 art. 3 lit. g), art. 5 alin. (1) pct. 1, art. 6 alin. (1) pct. 8

² Legea nr. 182/2000 art. 14 alin. (2), art. 15 alin. (1); Legea nr. 311/2003 art. 11 alin. (2) și (4); OG nr. 81/2003 art. 2 alin. (1), art. 2[^]2; HG nr. 90/2000 art. 3 lit. g), art. 5 alin. (1) pct. 1, art. 6 alin. (1) pct. 8; OMC nr. 2.035/2000 art. 5 alin. 3[^]1; OMC nr. 2.239/2019 art. 2

5.3. Gestionarea defectuoasă, de către MC, a unor monumente istorice aflate în domeniul public al statului și în administrarea sa. Neimplicarea ministerului în protejarea patrimoniului cultural național, respectiv pentru punerea în valoare și integrarea monumentelor istorice în viața socială și culturală

A. Neconformități identificate privitor la monumentul istoric „Casa Vernescu”

Imobilul „Casa Vernescu”, situat în Calea Victoriei nr. 133, sector 1, București, construit în anul 1821, recunoscut ca și monument istoric de importanță națională dinainte de anul 1989, înscris în Lista monumentelor istorice la poziția 2.214, unul dintre cele mai luxoase imobile de la sfârșitul secolului XIX, devenit un simbol al rafinamentului și al culturii după ce a fost extins și reamenajat de arhitectul Ion Mincu și pictat în interior de pictorul George Demetrescu Mirea, a fost vândut statului român după moartea lui Gheorghe Vernescu, devenind ulterior, înainte de Revoluția din 1989, sediu al Ministerului Economiei Naționale, al Ministerului Industriei și Comerțului și chiar al Guvernului României.

În ianuarie 1990, Guvernul României a aprobat *transferul* acestui imobil, *fără plată și pe termen nelimitat*, către o organizație profesională de creatori literari. În anul 2000, prin *HG nr. 740/31.08.2000*, imobilul a fost transmis în administrarea MC și în folosință gratuită, pe o perioadă de 49 de ani, aceleași organizații de creatori literari. Ulterior, prin *HG nr. 573/15.07.2015*, s-a prevăzut că organizația „*poate beneficia de fructele civile ale imobilului, cu condiția utilizării acestora în scopul realizării obiectului de activitate prevăzut în Statutul propriu*,” prevăzându-se și obligația organizației de a comunica ministerului culturii, anual, un „*raport cu privire la quantumul și modalitatea de utilizare a fructelor civile culese pentru anul anterior*”.

Din verificarea efectuată asupra documentelor puse la dispoziție de entitatea auditată, au rezultat următoarele neconformități:

a) În ceea ce privește actul normativ de transmitere în administrarea MC și în folosință gratuită către organizația de creatori literari (HG nr. 740/31.08.2000, completat prin HG nr. 573/15.07.2015):

- Nu s-a prevăzut faptul că imobilul este monument istoric, iar hotărârile de guvern nu conțin prevederi privind utilizarea și protejarea bunului imobil;

- Nu cuprind suficiente elemente de identificare a bunului imobil și nici destinația acestuia;

- Prevederile cuprinse nu au fost actualizate în concordanță cu reglementările legale prevăzute în *Codul administrativ*, referitoare la faptul că folosința gratuită a bunurilor proprietate publică „*nu poate fi transmisă, nici oneros și nici cu titlu gratuit unei alte persoane*”.

b) Nerespectarea prevederilor legale de către beneficiarul folosinței gratuite a imobilului monument istoric „Casa Vernescu” :

- Beneficiarul folosinței gratuite a închiriat, în septembrie 2015, pentru suma de 22.000 euro/lunar, bunul imobil monument istoric (*integral corpul A și parțial corpul B, cu excepția unor birouri*) unui operator economic, în scopul desfășurării activităților de jocuri de noroc și de alimentație publică (restaurant și Cazinou), fără respectarea prevederilor legale incidente, respectiv: fără ca organizația să fie titularul dreptului de administrare; fără a exista o hotărâre de guvern privitoare la închirierea bunului imobil; fără ca beneficiarul folosinței gratuite să fi organizat licitație publică (închirierea făcându-se în mod netransparent); fără a respecta durata maximă de închiriere de 5 ani, contractul fiind încheiat pentru o perioadă de 20 de ani și respectiv fără a menționa în cuprinsul contractului de închiriere faptul că bunul imobil închiriat este monument istoric și există obligația protejării acestuia, potrivit *Legii nr. 422/ 2001*.

c) Nerespectarea prevederilor legale, de către MC și Direcția pentru Cultură a Municipiului București, cu privire la protejarea monumentului istoric „Casa Vernescu”:

- MC, prin Direcția pentru Cultură a Municipiului București (DCMB), nu a întocmit documentul obligatoriu prin care sunt precizate condițiile și regulile de utilizare sau de exploatare și de întreținere a bunului imobil în cauză (*Obligația privind folosința monumentului istoric*), care ar fi trebuit înscris în cartea funciară. Totodată, nu a fost instituită zona sa de protecție, delimitată conform *Legii nr. 422/2001*, prin care să se asigure conservarea integrată și punerea în valoare a monumentului istoric și a cadrului său construit.

- Nu au fost efectuate controale periodice privind modul de utilizare și exploatare a bunului imobil monument istoric, precum și privind starea sa de conservare;

- În anul 1995, Direcția Monumente Istorice, din cadrul MC, a acordat aviz favorabil pentru „atribuirea funcțiunii de cazinou clădirii monument istoric Casa Vernescu”, menținându-i-se însă, și până la data prezentei, destinația „administrativ și social cultural”.

În opinia echipei de audit, calitatea imobilului de monument istoric de importanță națională, parte a patrimoniului național cultural, nu este compatibilă cu funcțiunea de cazinou, prin prisma inexistenței vreunei legături de ordin cultural, istoric și social. Totodată, funcțiunea de cazinou intră în contradicție cu însăși destinația actuală de „administrativ și social cultural”.

În confirmarea opiniei sus amintite, solicitarea depusă în noiembrie 2024, de către organizația de creatori, pentru „schimbarea destinației din construcții administrative și social culturale (destinația actuală) în destinația activități de jocuri și alimentație publică precum și alte domenii conexe acestora”, a fost respinsă de către DCMB, motivat de faptul că „este necesară respectarea prevederilor legale, respectiv utilizarea clădirii în scopul realizării obiectului de activitate prevăzut în statutul propriu, respectiv administrativ și social cultural”.

- Nu au fost puse la dispoziția echipei de audit, deși au fost solicitate în repetate rânduri, Rapoartele cu privire la cuantumul și modalitatea de utilizare a fructelor civile culese pentru anii 2023 și 2024 (sau ultimul raport transmis ministerului culturii potrivit HG de transmitere în folosință gratuită), ce ar fi trebuit întocmite anual de către beneficiarul folosinței gratuite și transmise ministerului, precum și Raportul privind activitatea de utilitate publică desfășurată, gradul de implementare la nivelul colectivității pentru anul 2024, prevăzut de Codul Administrativ, inducând suspiciunea că respectivele documente nu sunt în posesia MC.

- La data prezentei misiuni, echipa de audit a observat faptul că imobilul monument istoric de importanță națională „Casa Vernescu”, transformat în Cazinou și restaurant de lux, este acoperit de bannere și afișe, care îi modifică aspectul și pentru care ministerul nu a prezentat echipei de audit documente din care să rezulte existența vreunui aviz emis în acest sens, potrivit Legii nr. 422/2001. Mai mult decât atât, la data auditului, imobilul are un panou la intrare pe care este scris „Proprietate privată”.

Ținând cont de aspectele susmenționate, se observă că MC nu a uzat de prerogativele sale de protejare a monumentului istoric, conferite de Legea 422/2001, și nici nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute de Codul administrativ, întrucât nu a procedat la verificarea modului în care sunt respectate condițiile de folosință, precum și de conservare și protejare a monumentului istoric, stabilite de lege, și, ca atare, nu a luat nicio măsură în acest sens, deși potrivit Codului Administrativ, în cazul în care ar fi considerat că interesul public legitim o impune, ar fi avut posibilitatea de a solicita încetarea folosinței gratuite și restituirea bunului.

Astfel, deși „Casa Vernescu”, în calitatea sa de monument istoric, este semnificativă pentru istoria, cultura și civilizația națională, făcând parte integrantă din patrimoniul cultural național, fiind protejată prin lege, odată cu schimbarea funcțiunii sale în cazinou și, ulterior, prin închirierea acesteia fără respectarea prevederilor legale, de către beneficiarul folosinței gratuite, pentru funcțiunea de restaurant și cazinou, a devenit un element de finanțare a unei organizații profesionale de creatori literari, în detrimentul punerii ei în valoare și integrării în viața social-economică și culturală a colectivității locale și naționale, acest fapt fiind o dovadă a neimplicării conducerii ministerului în luarea tuturor măsurilor pentru apărarea identității culturale și pentru aprecierea istoriei și culturii României.

B. Referitor la monumentul istoric „Parcul etnografic Bran” - Secția Etnografică a Muzeului Național Bran

Potrivit informațiilor și documentelor prezentate, terenul de 9.610 mp din comuna Bran, județul Brașov, situat în vecinătatea Castelului Bran (din care, pe o suprafață de 1.441,35 mp, sunt amplasate 18 monumente de arhitectură populară din secolele XVIII – XX, aflate în proprietatea publică a statului român și în administrarea Muzeului Național Bran), a făcut obiectul unor acțiuni în justiție, fiind retrocedat succesorilor foștilor proprietari prin sentința instanței din noiembrie 2005. Ulterior, în anul 2017, în cadrul altui proces, s-a dispus, prin decizie definitivă, pronunțată de către instanță, radierea dreptului de proprietate al Statului român asupra terenului și al dreptului de administrare înscris în favoarea Muzeului Național Bran.

În ceea ce privește monumentele de arhitectură populară (gospodării, anexe gospodărești, construcții economice precum și instalații de prelucrarea lemnului și a țesăturilor de lână, acționate

hidraulic), acestea sunt înscrise în Lista Monumentelor Istorice, la poziția 503, sub denumirea Parc etnografic Bran, grupa A (de importanță națională) și constituie Secția Etnografică în Aer Liber a Muzeului Național Bran, monumentele aflându-se sub protecția oferită de *Legea nr. 422/2001*.

Referitor la terenul de 9.610 mp, pe care se regăsesc cele 18 monumente istorice, 2/3 din acesta a fost vândut de către succesori, prin împuternicitul acestora, în august 2018, către fiica și ginerele persoanei împuternicite, printr-un contract încheiat în formă autentică. Respectivul contract a fost denunțat în instanță de către Ministerul Culturii, acesta solicitând instanței să se pronunțe asupra nulității absolute a contractului de vânzare, motivat de faptul că acesta s-ar fi încheiat cu nerespectarea dreptului de preempțiune al statului român, prin MC. Instanța, însă, prin decizia emisă, a stabilit faptul că doar cele 18 monumente, ce constituie Secția Etnografică în Aer Liber, fac parte din categoria monumentelor istorice, transferul de proprietate asupra terenului nefiind afectat de clauza de nulitate.

După dobândirea dreptului de proprietate asupra celor 2/3 din teren, în urma acțiunii deschise în instanță împotriva Muzeului Național Bran, cumpărătorilor le-a fost admisă, în anul 2019, acțiunea în revendicare și le-a fost constatat dreptul de proprietate asupra terenului cumpărat. Pentru punerea în executare a sentinței pronunțată în anul 2019, prin care s-a dispus evacuarea imediată și necondiționată a Muzeului Național Bran, pentru lipsă de titlu, cumpărătorii au inițiat în anul 2020 procedura de executare silită.

Tot în anul 2020, aceștia au sesizat instanța cu o acțiune de obligare a muzeului ca să ridice cele 18 construcții – monumente istorice (având ca obiect „*obligăția de a face*”), dosar în care, la faza de apel, instanța a dat câștig de cauză muzeului, iar ulterior, la faza de recurs, în februarie 2023, a dispus casarea deciziei și trimiterea cauzei spre rejudecare. La rejudecare, acțiunea proprietarilor terenului a fost respinsă ca inadmisibilă, motivat de faptul că nu a participat la judecată și Statul român, în calitate de proprietar al respectivelor monumente istorice. Decizia a fost menținută de către instanța de judecată superioară, aceasta pronunțându-se definitiv în 22.07.2024.

Astfel, în octombrie 2024, proprietarii terenului au deschis o nouă acțiune cu același obiect „*obligăția de a face*”, în vederea evacuării celor 18 monumente, chemând în judecată de această dată, pe lângă Muzeul Național Bran, și Statul român reprezentat de Ministerul Finanțelor Publice – AJFP Brașov, primul termen stabilit de instanță fiind abia în data de 14.06.2025. De menționat faptul că, potrivit unei încheieri emise în noiembrie 2022, în cadrul procesului inițial deschis în anul 2020, instanța a stabilit că valoarea terenului respectiv este de 80 lei/mp, astfel că, potrivit acesteia, valoarea terenului de 1.441,35 mp, pe care sunt amplasate construcțiile ce fac obiectul litigiului, este 115.308 lei, taxa de timbru fiind de doar 3.411 lei.

Totodată, pe rolul instanței există un dosar deschis în 13.09.2021, de către Muzeul Național Bran, având ca obiect *acordarea dreptului de servitute* către monumente, dosar ce a fost suspendat pe perioada derulării procesului inițial având ca obiect „*obligăția de a face*”, deschis în anul 2020 de proprietarii terenului, pentru evacuarea celor 18 monumente, și suspendat din nou, în data de 27.02.2025, până la soluționarea definitivă a cauzei având același obiect „*obligăția de a face*”, deschis de proprietari în octombrie 2024.

La data auditului, Secția Etnografică în Aer Liber a Muzeului Național Bran, este închisă publicului, muzeul fiind în imposibilitatea de a asigura paza, întreținerea, conservarea, restaurarea și punerea în valoare, potrivit legii, a celor 18 monumente istorice.

Având în vedere cele de mai sus, în cazul unei decizii definitive nefavorabile muzeului, ce s-ar putea pronunța de instanța de judecată, este necesar ca MC să se implice, în baza prerogativelor conferite de lege, pentru găsirea soluțiilor legale care să-i permită folosirea terenului pe care sunt amplasate cele 18 monumente istorice, iar în cazul ajungerii la situația schimbării locației muzeului, luarea tuturor măsurilor ce se impun pentru evitarea distrugerii monumentelor ca urmare a demontării, transportului și remontării acestora în noua locație.

Neconformitățile descrise anterior sunt cauzate de funcționarea necorespunzătoare a sistemului de control intern managerial, precum și de lipsa unei monitorizări a modului de gestionare a patrimoniului, fapt care a creat premisele pentru încălcări ale reglementărilor, cu repercusiuni asupra protecției adecvate a patrimoniului cultural național gestionat, și, respectiv, de insuficienta implicare a conducerii ministerului, în calitate de organ central cu atribuții în protejarea patrimoniului cultural național, ca factor determinant al identității culturale a României și ca resursă neregenerabilă.

Lipsa unui sistem de control intern eficient poate avea consecințe negative asupra integrității bunurilor imobile. Totodată, în ceea ce privește neconformitățile descrise la pct.A, emiterea de către minister a acordului ce a permis schimbarea funcțiunii monumentului istoric în cazinou a condus la utilizarea imobilului în mod necorespunzător, la neintegrarea sa în viața colectivității locale și naționale, precum și la lipsa punerii lui în valoare ca și monument istoric. În ceea ce privește aspectele de la pct.B, insuficienta implicare a conducerii ministerului după îngrădirea, de către proprietari, a liberului acces al reprezentanților muzeului pe terenul pe care sunt amplasate cele 18 construcții - monumente istorice de arhitectură populară care au caracter unicat, a condus, de asemenea, la neintegrarea acestora în viața colectivității locale și nepunerea lor în valoare, iar o posibilă strămutare, ca urmare a pronunțării unei sentințe nefavorabile muzeului, poate avea drept consecințe distrugerea și degradarea acestora.

Echipa de audit recomandă:

- în ceea ce privește aspectele descrise la pct.A :

- luarea măsurilor ce se impun în vederea punerii în acord a actului normativ (de transmitere în administrarea ministerului și în folosința gratuită a organizației de creatori literari) cu prevederile OUG nr. 57/2019 – *Codul administrativ*;

- luarea măsurilor ce se impun pentru protejarea acestui monument istoric, măsuri menite să asigure conservarea, punerea în valoare și integrarea lui social-economică și culturală în viața colectivității locale, potrivit legii;

- emiterea documentelor obligatorii prevăzute de lege (*Obligația privind folosința monumentului istoric*);

- efectuarea de controale periodice privind modul de utilizare și exploatare, precum și privind starea sa de conservare. Informarea MC cu privire la rezultatele controalelor, în cazul în care acestea se efectuează de către instituțiile deconcentrate din subordinea sa și luarea măsurilor legale ce se impun, în consecință.

- în ceea ce privește aspectele descrise la pct.B : efectuarea unei analize documentate și luarea măsurilor ce se impun în consecință pentru protejarea, conservarea, punerea în valoare și integrarea social-economică și culturală, în viața colectivității locale, a patrimoniului Secției Etnografice în Aer liber din cadrul Muzeului Național, potrivit legii.

Reglementările legale nerespectate sunt prezentate în Nota de subsol³.

5.4. Nerespectarea prevederilor legale în vigoare privind închirierea imobilelor din domeniul public al statului

În urma verificărilor efectuate, echipa de audit a identificat o serie de nereguli în gestionarea contractelor de închiriere la Biblioteca Națională a României (BNaR) și la Teatrul Național I.L. Caragiale București (TNB), care au condus la nerespectarea prevederilor legale și contractuale, după cum urmează:

➤ La BNaR, s-a constatat că, în cazul unui contract de închiriere, locatorul nu a aplicat în mod riguros clauzele contractuale referitoare la penalitățile de întârziere. Astfel, facturile de chirie au fost încasate cu întârziere, **fără ca BNaR să calculeze și să urmărească încasarea penalităților aferente, conform prevederilor contractuale, în sumă totală de 97.885,61 lei.**

Clauza referitoare la dreptul de preempțiune, invocat la art. 4.2, din contract, este abuzivă, eludând astfel prevederile legale incidente închirierii bunurilor imobile din domeniul public al statului.

Mai mult, după expirarea contractului, la data de 30.06.2024, locatarul a continuat să ocupe spațiul fără un titlu legal valid, iar BNaR a continuat să emită facturi pentru perioada de după această dată. Această practică este în contradicție cu prevederile legale, care impun organizarea unei licitații publice pentru închirierea spațiilor, conform *Codului Administrativ*. Deși BNaR a inițiat, în luna februarie 2025, elaborarea unui proiect de hotărâre de guvern pentru efectuarea licitației publice, acesta nu a fost aprobat până la finalul misiunii de audit.

Precizăm faptul că, sumele încasate de BNaR, în baza contractului de închiriere, au fost virate în integralitate la bugetul de stat. Totuși, în perioada în care locatarul a continuat să ocupe spațiul fără un titlu legal valid, BNaR a continuat să factureze chirie. În această perioadă, au existat intervale de

³ Legea nr. 213/1998 art. 14, 15, 16; Legea 287/2009 art. 1784 alin (3), OUG nr. 57/2019 art. 332, art.333, art. 349, art. 350 alin. (1) lit. a), b), art. 351; OG 119/1999, art. 5, Legea nr. 422/2001 art. 2, art. 5-7, art. 6, art. 7(1) art.9 alin.(7), art. 10 (1), (2), (3), art. 23, alin. (1) și (2), lit. a) și c), art.22 alin. (1) și (2), art. 25 alin. (1), art.26 alin. (1) pct. 2, pct.14, art.35, art. 60 alin. (2); HG nr. 90/2010 art. 3 lit. g), art. 4 lit. b) și lit. d); HG 740/2000 art.2 alin (3); OMC nr. 2.684/18.06.2003 art.1, art.2, art.3, art.4, art.5, art.8,

timp neacoperite de plăți, generând astfel **venituri nerealizate în valoare de 282.497,80 lei**, reprezentând chiria pentru facturile emise după data expirării contractului.

Totodată, după data expirării contractului, locatarul nu a evacuat de bună voie spațiul, în termen de 5 zile de la încetarea contractului, iar locatorul nu a pus în aplicare prevederile 4.3 din contractul de închiriere privind dezafectarea spațiului și nici nu a procedat la întreprinderea formalităților legale pentru evacuarea locatarului.

Ulterior ședinței de conciliere, reprezentanții MC au transmis documente din care rezultă că în perioada 28.03 - 14.05.2025, BNaR a recuperat de la locatarul spațiului doar debitul în sumă de **282.497,80 lei**.

➤ La TNB, s-a constatat că actele adiționale la contractul de închiriere, semnate după expirarea duratei inițiale de 5 ani, au fost încheiate în afara cadrului legal aplicabil. Potrivit *art. 1784 alin. 3 din Codul Civil*, locațiunile încheiate de persoanele care pot face doar acte de administrare nu pot depăși 5 ani. Mai mult, la data expirării contractului inițial (14.09.2023), era deja în vigoare Codul Administrativ, care impune organizarea licitației publice pentru închirierea spațiilor. Astfel, prelungirea contractului prin acte adiționale este contrară prevederilor legale. Deși TNB a demarat procedura de aprobare a unei hotărâri de guvern pentru închirierea spațiilor, aceasta nu a fost finalizată până la data finalizării misiunii de audit.

Neconformitățile mai sus menționate sunt cauzate de gestionarea defectuoasă a contractelor de închiriere și lipsa de diligență în aplicarea prevederilor legale și contractuale, precum și de funcționarea necorespunzătoare a sistemului de control intern managerial.

Administrarea necorespunzătoare a patrimoniului public și lipsa unui sistem de control intern eficient a generat nerealizarea de venituri la bugetul statului, precum și o denaturare a situațiilor financiare la 31.12.2024.

Echipa de audit recomandă:

- calcularea, urmărirea încasării și virarea la bugetul de stat a penalităților de întârziere aferente facturilor de chirie neachitate în termenul contractual;

- dispunerea măsurilor legale care se impun pentru intrarea în legalitate privind procedura de închiriere a bunurilor din domeniul public al statului și respectiv pentru a se asigura urmărirea încasării veniturilor reprezentând contravaloarea chiriei neachitate precum și a penalităților aferente, până la încheierea unui titlu legal valid de ocupare a spațiului, sau, după caz, până la eliberarea spațiului de către locatar.

Reglementările legale nerespectate sunt prezentate în Nota de subsol⁴.

5.5. Neconformități legate de organizarea expozițiilor internaționale, precum și de exportul temporar de bunuri culturale mobile

Echipa de audit a constatat că MC nu a respectat prevederile *HG nr. 518/2004* pentru aprobarea Normelor metodologice privind exportul definitiv sau temporar al bunurilor culturale mobile, cel puțin în cazul organizării a două expoziții internaționale, acordând, prin rezoluția ministrului, derogări de la prevederile actului normativ menționat, fapt care creează premisele afectării integrității și controlului asupra exportului temporar de bunuri culturale mobile.

În cazul organizării a două expoziții internaționale, s-au identificat deficiențe în gestionarea exportului temporar al bunurilor care aparțin patrimoniului cultural național mobil, după cum urmează:

- cu ocazia expoziției de la Paris (din perioada 27.03-01.07.2024), pentru care Muzeul Național de Artă al României (MNAR) a exportat temporar trei lucrări ale sculptorului Constantin Brâncuși, a fost acordată, de către ministrul culturii, o derogare de la prevederile *HG nr. 518/2004*, care a permis organizatorului să încheie contractul de împrumut într-o formă diferită de cea autentică, contrar prevederilor legale. Această derogare este în contradicție cu cadrul legal și cu scopul *HG nr. 518/2004*, generând un precedent riscant, care poate afecta integritatea și controlul asupra exportului temporar de bunuri culturale mobile;

- cu prilejul expoziției internaționale din Marea Britanie (din perioada 23.03-23.06.2024), pentru care au fost exportate bunuri culturale aparținând Muzeului Național de Istorie a României (MNIR) și Muzeului Național Peleş (MNP), măsurile privind organizarea acestora nu au fost aprobate prin hotărâre de guvern, conform prevederilor *Legii nr. 182/2000* pentru situațiile în care sunt implicate mai multe

⁴ OUG nr. 57/2019 art. 333, Legea nr. 287/2009 art. 1784, alin. 3, Contractul de închiriere BNaR nr. 19/27.06.2019 art. 5.1.3. și 5.3.1

instituții publice. Precizăm faptul că, doar MNIR a semnat contractul de împrumut cu partea externă, întrucât, anterior, acesta încheiase un contract de comodat cu MNP pentru bunurile culturale mobile exportate. Astfel, deși legal, contractul de comodat între cele două muzee nu poate anula obligația de a obține aprobarea prin hotărâre de guvern a măsurilor privind organizarea expoziției, având în vedere implicarea ambelor instituții publice muzeale. Această situație contravine legii și poate afecta controlul asupra exportului temporar. De asemenea, nici acest contract de împrumut pentru expoziția din Marea Britanie nu a fost încheiat în formă autentică, așa cum prevede legea.

În ambele cazuri, contractele de împrumut și de asigurare nu au fost avizate de compartimentul juridic-contencios al MC, contrar prevederilor *HG nr. 518/2004*. De asemenea, din analiza acestora s-a constatat că, deși contractele conțin o secțiune cu aspecte generale referitoare la *conservare și securitate*, acestea nu includ clauze concrete privind modalitatea de asigurare a condițiilor de siguranță pentru protecția bunurilor, condiții ce ar trebui stabilite ca urmare a evaluării riscurilor specifice fiecărei expoziții.

Neconformitățile descrise anterior au fost cauzate de decizii administrative luate cu încălcarea cadrului legal și de funcționarea necorespunzătoare a sistemului de control intern managerial la nivelul MC, permițând astfel nerespectarea reglementărilor privind organizarea expozițiilor internaționale și exportul temporar al bunurilor culturale mobile.

Neasigurarea respectării prevederilor legale în vigoare poate avea consecințe negative, concretizate prin expunerea la riscuri a bunurilor care aparțin patrimoniului cultural național mobil și prin crearea unui precedent riscant, ce ar putea afecta integritatea și controlul asupra exportului temporar al acestor bunuri.

Echipa de audit recomandă:

- instituirea unui registru național în care să fie înregistrate toate bunurile culturale exportate temporar, inclusiv cu detalii despre instituțiile implicate, aprobările obținute, evaluările de risc și măsurile de securitate aferente;

- îmbunătățirea cadrului legislativ, precum și actualizarea corespunzătoare a procedurilor interne, prin includerea unor măsuri specifice de securitate pentru protejarea bunurilor culturale mobile în timpul expozițiilor internaționale, cum ar fi: stabilirea unor standarde minime de securitate pentru expozițiile internaționale (de ex: monitorizare video, sisteme de alarmă specifice, pază fizică); obligația de a efectua evaluări de risc sau audituri de securitate înainte de autorizarea exportului temporar de bunuri culturale; crearea unui grup de lucru interministerial, care să includă reprezentanți ai MC, MAI și ai altor instituții relevante, pentru a coordona protecția bunurilor culturale.

Reglementările legale nerespectate sunt prezentate în Nota de subsol⁵.

5.6. Nerespectarea reglementărilor legale privind acceptarea donațiilor

Potrivit informațiilor prezentate echipei de audit, Muzeul Național „George Enescu” derulează un proiect propriu, intitulat „Rezidența Tescani”, care se află la cea de-a 48-a ediție, fiind cea mai longevivă tabără de pictură din țară. Anual, muzeul invită artiști români să creeze lucrări la Tescani. În cadrul acestui proiect, artiștii au obligația contractuală de a dona o lucrare de artă pentru patrimoniul cultural al instituției, la finalul taberei. În acest mod, colecția de tablouri Tescani se îmbogățește anual, numărând în prezent 496 de lucrări de artă contemporană. Aceste bunuri culturale sunt înregistrate în patrimoniul muzeului pe baza contractului încheiat cu artistul și a ofertei de donație.

Astfel, deși muzeul primește anual donații de lucrări de artă contemporană în cadrul proiectului menționat anterior, nu s-a urmat procedura legală de acceptare a donației de către autoritatea competentă, așa cum prevede legislația în vigoare.

De asemenea, valoarea și componența *Colecției de tablouri Tescani* (nr. MF 37651 – 278 de piese în valoare de 22.399 lei) nu a fost actualizată în concordanță cu modificările anuale ale colecției.

Neconformitățile menționate anterior sunt cauzate de faptul că Muzeul Național „George Enescu” nu a inițiat procedurile legale de acceptare a donațiilor de lucrări de artă, așa cum este prevăzut de legislația în vigoare, precum și de lipsa unei monitorizări a modului de gestionare a donațiilor în rețeaua MC.

⁵ Legea nr. 24/2000 art. 77 și art.78; Legea nr. 182/2000 art. 34¹; Legea nr. 287/2009 art. 1178, art. 1179 alin.2, art. 1241, art. 1242 alin. (1); HG nr. 518/2004 art. 8 alin. (1) lit. a, alin.2

Inacțiunea muzeului și absența unui mecanism eficient de monitorizare și control la nivelul MC au generat consecințe negative, concretizate în gestionarea neadecvată a bunurilor din domeniul public al statului, cu implicații asupra transparenței și controlului acestora.

Echipa de audit recomandă:

- inițierea de către muzeu a procedurii de acceptare legală a tuturor bunurilor culturale mobile primite prin donație și de actualizare a inventarului bunurilor din domeniul public al statului;
- instituirea de către MC a obligației ca toate entitățile subordonate să transmită anual situația bunurilor primite prin donație, în scopul identificării situațiilor similare și a luării măsurilor care se impun.

Reglementările legale nerespectate sunt prezentate în Nota de subsol⁶.

5.7. Funcționarea MC și a unor instituții subordonate în imobile/ sedii/ spații pentru care nu a fost obținut avizul de securitate la incendiu sau care se află într-o stare critică de degradare

Din testarea efectuată, s-a constatat faptul că ministerul și majoritatea instituțiilor subordonate sau aflate sub autoritatea acestuia nu dețin avize de securitate la incendiu pentru spațiile/sediile aflate în administrare, precum și faptul că există entități care funcționează în clădiri aflate într-o stare critică de degradare.

Astfel, spre exemplificare precizăm că, potrivit datelor furnizate de Inspectoratul pentru Situații de Urgență București-Ilfov, la data de 30 septembrie 2024, din cele 20 de muzee, instituții de spectacole și Biblioteca Națională a României, doar două dețin Autorizație de securitate la incendiu (Teatrul Național București și Teatrul Național de Operetă și Musical „Ion Dacian”). Această situație reprezintă un risc major, având în vedere valoarea inestimabilă a patrimoniului cultural național mobil, în special în cazul muzeelor și bibliotecilor, și numărul mare de persoane care frecventează aceste locații.

Referitor la clădirile aflate într-o stare critică de degradare, exemplificăm clădirea celui mai mare muzeu din țară, Muzeul Național de Istorie a României, al cărei proces de consolidare și restaurare a început în anul 2002, însă până în prezent (după 23 de ani) nu a fost finalizat.

Deficiențele de mai sus sunt cauzate pe de o parte, de lipsa fondurilor necesare consolidării clădirilor aflate în clasa I de risc seismic, iar pe de altă parte, de funcționarea necorespunzătoare a sistemului de control intern managerial, în sensul lipsei monitorizării dispunerii măsurilor pentru ca echipamentele și măsurile de securitate la incendiu să fie revizuite periodic și menținute în stare bună de funcționare, lipsei monitorizării necesare pentru obținerea certitudinii că instalațiile de prevenire și stingere a incendiilor, semnalizarea și iluminarea de siguranță sunt implementate conform normativelor specifice în vederea obținerii avizelor ISU.

Neobținerea de către minister și de către majoritatea instituțiilor subordonate acestuia a avizelor/ autorizațiilor de securitate la incendiu, precum și menținerea funcționării instituțiilor subordonate (muzee, etc) în clădiri neconsolidate, încadrate în clasa I de risc seismic, poate avea drept consecințe un risc iminent de distrugere a bunurilor aflate în patrimoniul cultural național, precum și un risc privind siguranța persoanelor care vizitează sau care lucrează în aceste locații culturale, fapt ce poate conduce până la pericolul de pierdere a unor vieți omenești.

Echipa de audit recomandă realizarea, la nivelul ministerului, a unei analize documentate și cuprinzătoare privind starea patrimoniului imobil, care să includă:

- realizarea, la nivelul ministerului, a unei analize documentate și cuprinzătoare privind starea patrimoniului imobil, care să includă:

- inventarierea detaliată a tuturor construcțiilor aflate în administrarea MC și a instituțiilor subordonate, cu precizarea stării de conservare a acestora;
- evidența conformității cu normele de securitate la incendiu a tuturor locațiilor;
- planificarea demersurilor necesare pentru protejarea patrimoniului imobil al entităților subordonate, în ceea ce privește starea critică de degradare, precum și împotriva incendiilor, inclusiv termene estimate și responsabilități.

Reglementările legale nerespectate sunt prezentate în Nota de subsol⁷.

⁶ OG nr. 57 art. 291 alin (1); HG nr. 90/2010 art. 5 alin.(1) pct. 1 și pct. 11

⁷ Legea nr. 307/2006, republicată, art. 6 alin. (1), art. 19 lit c) și g); HG nr. 571/2016 art. 1; HG nr. 90/2010 art. 3 lit. g), art.5 alin.1. pct. 1

5.8. MC nu a emis norme și clarificări privind înregistrarea contabilă a bunurilor culturale din muzee, fapt care a condus la situația în care bunuri culturale, cu un regim special, au fost înregistrate ca bunuri consumabile sau obiecte de inventar

În timp ce majoritatea entităților au înregistrat bunurile culturale mobile în contul 214 *Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active fixe corporale*, în corespondență cu contul 101 *Fondul bunurilor care alcătuiesc domeniul public al statului*, indiferent de valoarea sau clasarea acestora, alte muzee au evidențiat bunurile culturale mobile în contul 303 *Materiale de natura obiectelor de inventar*.

Precizăm faptul că, încă din anul 2018, s-a sesizat necesitatea clarificării acestui aspect la nivelul ministerului (un muzeu a solicitat MC clarificări privind modalitatea corectă de înregistrare în contabilitate), însă, până în prezent, la data desfășurării misiunii de audit, situația nu a fost clarificată. Această lipsă de implicare a condus la o interpretare diferită a prevederilor legale, generând abordări contabile neunitare la entități de același tip, subordonate ierarhic aceluiași minister.

În fapt, bunurile culturale deținute de muzee se remarcă datorită faptului că au anumite particularități, cum ar fi importanța lor culturală și natura lor unică, nefiind consumabile sau bunuri cu utilizare temporară. Mai mult, conform *Legii nr. 182/2000*, clasarea conferă acestor bunuri regimul de patrimoniu public, cu implicații semnificative în ceea ce privește gestionarea și evidența lor contabilă. Aceste particularități impun un tratament contabil specific, care să reflecte statutul lor distinct.

Având în vedere cele de mai sus, se impune necesitatea emiterii de către MC a unor norme și clarificări specifice privind înregistrarea contabilă a bunurilor culturale din muzee. Aceste norme ar trebui să ofere un cadru clar și unitar, care să elimine interpretările divergente și să asigure o evidență contabilă corectă și transparentă a patrimoniului cultural.

Înregistrarea contabilă neunitară a bunurilor culturale, deținute de muzeele din subordinea MC, este cauzată de faptul că ministerul nu a acordat atenția cuvenită particularităților acestor bunuri (care necesită un tratament contabil specific) și nu a acționat prompt pentru a clarifica interpretările divergente ale prevederilor legale existente.

Această situație generează o lipsă de uniformitate și comparabilitate a informațiilor financiare și are consecințe negative asupra monitorizării, gestionării și protecției patrimoniului cultural.

Echipa de audit recomandă: elaborarea de către MC, cu sprijinul și avizul Ministerului Finanțelor, a unor norme metodologice clare și cuprinzătoare privind evidența contabilă a bunurilor culturale mobile, în vederea asigurării unei evidențe contabile coerente și conforme cu particularitățile acestor bunuri.

Reglementările legale nerespectate sunt prezentate în Nota de subsol⁸.

6. Alte aspecte/Bună guvernare

6.1. Implementarea incompletă/insuficientă a cerințelor generale și specifice de control intern managerial la nivelul MC

Capacitatea ministerului de a-și îndeplini obiectivele și de a gestiona eficient patrimoniul cultural național este limitată și din cauza lipsei unui *Cod al Patrimoniului Cultural*, document esențial care ar facilita valorificarea eficientă și eficace a patrimoniului cultural, prin sintetizarea și unificarea legislației specifice.

În ceea ce privește managementul riscurilor, s-a constatat că personalul ministerului nu a beneficiat de instruire adecvată în acest domeniu, ceea ce limitează capacitatea acestuia de a identifica și gestiona eficient potențialele amenințări. Mai mult, lipsa unor proceduri documentate pentru toate activitățile relevante, precum și absența unei evidențe centralizate a bunurilor culturale mobile și imobile, creează dificultăți în monitorizarea și controlul patrimoniului.

O altă deficiență semnificativă este lipsa unei evidențe centralizate distincte a litigiilor existente pe rolul instanțelor, având ca obiect patrimoniul public și privat aflat în administrarea MC și a instituțiilor subordonate, ceea ce amplifică riscul de incapacitate de plată și dificultăți în gestionarea eficientă a riscurilor juridice și financiare.

⁸Legea nr. 82/1991 art.9 alin.(1); OG nr. 57 art. 285 lit. c) și d); HG nr. 90/2010 art. 3 lit. g), art.5 alin.1. pct. 11, art.6. alin.1 pct. 8

Deficiențe au fost identificate și în domeniul informării și comunicării. Rapoartele de inspecție și control ale altor instituții nu au fost transmise structurii de audit intern, ceea ce împiedică monitorizarea implementării recomandărilor și remedierea deficiențelor.

De asemenea, structura de audit intern este subdimensionată, ceea ce reprezintă un risc pentru mediul de control intern de la nivelul MC. Lipsa unui control intern robust poate duce la pierderi financiare, la o diminuare a transparenței și la dificultăți în asigurarea conformității cu legislația în vigoare. Menționăm că, în perioada 2023-2024, nu au fost incluse în planul anual și nu au fost efectuate misiuni de audit intern privind gestionarea patrimoniului public și privat al statului.

Deficiențele constatate cu privire la implementarea cerințelor generale și specifice de control intern managerial la nivelul MC sunt cauzate de o serie de factori interconectați, printre care se numără: absența unei viziuni strategice coerente, deficiențe de comunicare și coordonare între structurile ministerului, fluctuația și lipsa personalului.

Lipsa unui sistem de control intern eficient, poate avea consecințe negative asupra modului de gestionare a patrimoniului public și privat al statului, prin crearea premiselor apariției unor abateri de la legalitate și regularitate care nu pot fi prevenite sau înlăturate în timp util.

Echipa de audit recomandă:

- elaborarea și aprobarea la nivelul MC a unui plan de acțiuni detaliat pentru adoptarea *Codului Patrimoniului Cultural*, care să includă, cel puțin: termene precise pentru fiecare etapă, responsabilități clare pentru toți cei implicați, mecanisme de monitorizare și raportare a progresului;
- efectuarea unei analize documentate a necesarului de resurse pentru auditul intern și implementarea unor măsuri care să asigure o funcționare optimă a acestui compartiment;
- utilizarea funcției de audit intern în misiuni de consiliere menite să reducă riscurile asociate diferitelor activități și să prevină problemele în activitatea specifică;
- diseminarea către structura de audit intern a rapoartelor de inspecție/control întocmite de alte entități, inclusiv Curtea de Conturi, în vederea includerii în programul anual de activitate a unor misiuni de verificare a modului de remediere a deficiențelor semnalate;
- cuprinderea în planul de audit intern a unor misiuni dedicate patrimoniului cultural, care să permită identificarea potențialelor riscuri și a măsurilor de îmbunătățire a modului de gestiune și valorificare a acestuia;
- implementarea la nivelul ministerului a unui mecanism de monitorizare și analiză periodică a litigiilor, care au ca obiect patrimoniul public și privat aflat în administrarea MC și a instituțiilor subordonate, în vederea identificării cauzelor care au generat aceste litigii, a măsurilor necesare pentru prevenirea și gestionarea eficientă a acestora, precum și pentru protejarea intereselor instituției.

Reglementările legale nerespectate sunt prezentate în Nota de subsol⁹.

6.2. Deficiențe cu privire la întocmirea și actualizarea inventarului bunurilor din domeniul public al statului

În cazul inventarului centralizat al bunurilor care alcătuiesc domeniul public al statului, unde MC are responsabilitatea de a înregistra și actualiza datele referitoare la bunurile mobile și imobile aflate în administrarea sa și a instituțiilor subordonate, echipa de audit a identificat deficiențe semnificative legate de exactitatea și exhaustivitatea informațiilor prezentate.

În primul rând, s-au identificat diferențe semnificative între valorile înregistrate în inventarul centralizat și cele din evidența contabilă a entităților, atât pentru bunurile imobile, cât și pentru bunurile culturale mobile. În majoritatea cazurilor, valorile înscrise în inventarul centralizat sunt considerabil mai mici decât cele din evidența contabilă, ceea ce creează o imagine a activelor statului semnificativ subevaluată.

De asemenea, s-a constatat că bunuri imobile transmise recent în administrarea MC sau a instituțiilor subordonate, prin hotărâri de guvern, nu au fost încă înscrise în inventarul centralizat. Această omisiune afectează exhaustivitatea inventarului și poate genera dificultăți în gestionarea și valorificarea acestor active.

Totodată, s-au identificat și situații în care bunuri imobile, care nu mai aparțin MC sau instituțiilor subordonate, sunt menținute în inventarul centralizat, situație care creează confuzie și afectează exactitatea informațiilor prezentate în inventar.

⁹ OSGG nr. 600/2018 pct. 5.2, pct. 8.2, pct. 9.2, pct. 12.2, pct. 16.2

Deficiențele descrise anterior sunt cauzate de lipsa unor mecanisme de control intern eficiente, precum și de neimplementarea de către MC a unor proceduri de sistem care să asigure concordanța datelor înregistrate în evidența contabilă a tuturor entităților din rețeaua proprie, cu cele prezentate în inventarul centralizat.

Lipsa unor proceduri eficiente și a unei monitorizări adecvate a modului de gestionare a inventarului centralizat a generat prezentarea de date și informații inexacte cu privire la patrimoniul public al statului, afectând astfel transparența și controlul acestuia.

Echipa de audit recomandă conducerii MC să dispună: elaborarea, aprobarea, diseminarea și implementarea unei proceduri de sistem care să reglementeze mecanismul de raportare a modificărilor intervenite asupra bunurilor din domeniul public al statului de către toate instituțiile din rețeaua proprie, incluzând termene clare (privind notificarea, validarea documentației la nivelul departamentului de specialitate din cadrul MC, efectuarea modificărilor) și responsabilitățile părților.

Reglementările legale nerespectate sunt prezentate în Nota de subsol¹⁰.

6.3. Existența unor deficiențe cu privire la neînscrierea sau înscrierea necorespunzătoare a unor imobile, care aparțin patrimoniului public al statului, în Cărțile Funciare

În urma testării efectuate, s-au identificat situații în care unele imobile, terenuri și clădiri, aparținând domeniului public al statului, aflate conform inventarului centralizat al statului în administrarea MC și a instituțiilor subordonate, sunt înscrise incorect în Cărțile Funciare (incomplet sau nu sunt înscrise informațiile entităților care dețin acest drept de administrare).

Astfel, în cazul unor imobile, în Cartea Funciară nu sunt menționate datele entității care are drept de administrare, fiind menționate datele orașului în care se află respectivele imobile, iar pentru alte imobile datele nu au fost comunicate Cărții Funciare, întrucât acestea fac obiectul unor dosare aflate pe rolul instanțelor de judecată.

Această situație generează o evidență incompletă a patrimoniului imobiliar al statului, cu potențiale implicații juridice și administrative, ca urmare a nedescrierii imobilelor și a înscrierilor referitoare la drepturile reale imobiliare, la drepturile personale, la actele, faptele sau la raporturile juridice care au legătură cu respectivele imobile.

Deficiențele mai sus menționate sunt cauzate de gradul redus de eficiență al managementului în vederea rezolvării neconcordanțelor referitoare la informațiile din cadrul cărților funciare.

Lipsa unei evidențe exacte asupra sistemului unitar de cadastru și carte funciară, sistem obligatoriu de evidență tehnică, economică și juridică, de importanță națională a imobilelor aparținând patrimoniului statului, poate avea o consecință negativă asupra integrității patrimoniului public al statului.

Echipa de audit recomandă conducerii MC să dispună: efectuarea unei analize documentate a situației patrimoniului imobiliar gestionat de instituțiile din subordine, prin verificarea evidențelor cadastrale și a cărților funciare, în scopul identificării neconcordanțelor și rezolvării acestora. În urma acestei analize, se vor lua măsurile necesare pentru remedierea situației și se va institui un mecanism de monitorizare periodică pentru prevenirea deficiențelor viitoare.

Reglementările legale nerespectate sunt prezentate în Nota de subsol¹¹.

6.4. Neactualizarea Listei Monumentelor Istorice și nepublicarea acesteia

Echipa de audit a constatat faptul că în ultimii 10 ani, Institutul Național al Patrimoniului (INP) nu a actualizat *Lista Monumentelor Istorice* (LMI) în conformitate cu prevederile legale. Deși, în perioada 2015-2024, au fost emise cel puțin 200 de ordine de ministru privind clasarea/declasarea unor imobile în categoria monumentelor istorice, ordine publicate în Monitorul Oficial al României și pe site-ul MC, acestea nu au condus și la modificarea în consecință a LMI, pentru prezentarea corectă a patrimoniului reprezentat de monumente istorice, astfel, ultima listă actualizată, aprobată prin ordin al ministrului culturii (OMC nr. 2828/2015), este cea publicată în Monitorul Oficial al României în luna februarie 2016.

Aspectele descrise anterior sunt cauzate de funcționarea necorespunzătoare a sistemului de control intern managerial, precum și de lipsa unei monitorizări eficiente asupra INP, ce are potrivit legii

¹⁰Legea nr. 500/2002, art. 22 alin. (2) lit h); OUG nr. 57/2019, art. 285, art. 288 alin. (1) și (2),); OG 119/1999, art. 5

¹¹ Legea nr. 7/1996, republicată, art. 27 alin. (1), OG 119/1999, art. 5

atribuții privind actualizarea listei și transmiterea acesteia pentru aprobare prin ordin al ministrului culturii și pentru publicare în Monitorul Oficial al României.

Neefectuarea actualizării, în concordanță cu ordinele de ministru privind clasarea/declasarea unor monumente istorice, a condus la prezentarea de date și informații incomplete în *Lista Monumentelor istorice* regăsită spre consultare pe pagina de internet a INP.

Echipa de audit recomandă: întreprinderea tuturor măsurilor pentru ca *Lista monumentelor istorice* să fie actualizată, aprobată și publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, potrivit prevederilor legale.

Reglementările legale nerespectate sunt prezentate în Nota de subsol¹².

6.5. Nerespectarea termenelor legale privind predarea-preluarea bunurilor culturale mobile

Prin HG nr.1057/2024 s-a aprobat înscrierea a două bunuri culturale mobile, respectiv *Monedă Solidus* și *Monedă Stater*, în inventarul centralizat al bunurilor din domeniul public al statului, precum și transferul administrării acestora către Muzeul Național de Istorie a României (MNIR), care le deținea în custodie încă din anul 2023. Deși hotărârea de guvern, menționată mai sus, a stabilit un termen de 30 de zile pentru încheierea protocolului de predare-preluare, la data prezentului audit, acest termen a fost depășit, iar protocolul nu a fost întocmit.

În fapt, cele două bunuri culturale mobile, deși înscrise în inventarul bunurilor din domeniul public al statului în administrarea MNIR, sunt înregistrate, în continuare, în evidența contabilă a MC și se află în custodia MNIR. Mai mult, MNIR nu a procedat la înregistrarea acestor bunuri în conturi extrabilanțiere, deși avea obligația de a le evidenția conform procesului verbal de custodie.

Ulterior ședinței de conciliere, reprezentanții MC au transmis Protocolul de predare - primire nr. 733/1814/24.03.2025 încheiat în baza HG menționat anterior, precum și notele contabile aferente întocmite de cele două instituții implicate în procesul de predare - primire a bunurilor culturale mobile aparținând domeniului public al statului.

Deficiențele mai sus prezentate sunt cauzate de lipsa unui mecanism eficient de gestionare a activelor și de monitorizare a proceselor de predare-preluare de bunuri în rețeaua MC.

Absența unui astfel de mecanism de control și coordonare la nivelul MC are drept consecință neasigurarea unei evidențe contabile complete și corecte a bunurilor transferate, precum și lipsa de transparență și control asupra patrimoniului public.

Echipa de audit recomandă:

- efectuarea de către MC a unei analize documentate în scopul identificării situațiilor similare și luarea măsurilor care se impun.

Reglementările legale nerespectate sunt prezentate în Nota de subsol¹³.

6.6. Neasigurarea de către minister a măsurilor legale privind identificarea, cercetarea, clasarea, conservarea, întreținerea și punerea în valoare a bunurilor aparținând patrimoniului cultural național mobil, deținute de acesta și de entitățile din subordonarea lui.

Din verificarea efectuată de către echipa de audit a reieșit faptul că la nivelul MC nu au fost luate măsuri pentru identificarea, cercetarea, clasarea, conservarea, întreținerea și punerea în valoare a bunurilor aparținând patrimoniului cultural național mobil.

Activitățile de clasare a bunurilor culturale mobile în categoriile *Fond* sau *Tezaur* se desfășoară cu foarte mari întârzieri la nivelul structurii de specialitate a ministerului, astfel că la data controlului există un număr de 140 de cereri de clasare (ce cuprind un număr de 3.746 de bunuri culturale) depuse în perioada 2011-2017, dar nesoluționate de către Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor (CNMC), organism științific de specialitate, fără personalitate juridică, cu rol consultativ și de avizare în domeniul patrimoniului cultural mobil, care funcționează pe lângă MC. Potrivit legii, termenul legal de soluționare este de cel mult 3 luni din momentul declanșării procedurii de clasare.

Precizăm că acest organism științific, în afara atribuțiilor de evaluare a rapoartelor de expertiză și pronunțarea asupra clasării bunurilor culturale mobile, mai are ca și atribuții avizarea metodologiilor, normativelor și măsurilor tehnico-științifice din domeniul patrimoniului cultural mobil, precum și

¹² Legea nr. 422/2001 art.22 alin. (1) și (2), art. 26 alin. (1) pct.4

¹³ Legea nr. 82/1991 art. 2 alin.1 și art.9 alin.1; HG nr. 1.057/2024 art.2; OMFP 1917/2005 Cap.I pct. 1.4.1

strategiile aferente, avizarea funcționării operatorilor economici care comercializează sau organizează licitații cu bunuri culturale mobile, precum și orice alte atribuții date în competența sa, potrivit legii.

Deficiențele precizate anterior au drept cauză numărul redus de personal și fluctuația acestuia la nivelul departamentului de specialitate din cadrul ministerului, precum și faptul că CNMC are, de regulă, planificate ședințe lunare, insuficiente însă ca număr pentru numeroasele atribuții conferite de lege.

Întârzierile în procesul de clasare generează lipsa protecției juridice adecvate pentru bunurile culturale mobile, crescând riscul de dispariție, distrugere sau degradare. De asemenea, lipsa clasării acestora împiedică aplicarea prevederilor legale privind raportarea la poliție și urmărirea lor, în cazul dispariției.

Echipa de audit recomandă conducerii ministerului să dispună:

- efectuarea unei analize documentate privind motivele nepronunțării asupra celor 140 de cereri nesoluționate și luarea măsurilor ce se impun în consecință, respectiv, după caz, refacerea rapoartelor de expertiză, completarea dosarelor, etc.

- elaborarea, de către departamentul de specialitate din cadrul MC și CNMC, a unui raport care să conțină o sinteză clară a stadiului cererilor de clasare nesoluționate, raport ce va fi analizat de către structura de audit intern a MC.

Reglementările legale nerespectate sunt prezentate în Nota de subsol¹⁴.

7. Punctul de vedere al entității cu privire la constatările auditului și acțiunile întreprinse de aceasta

În urma ședinței de conciliere între reprezentanții Curții de Conturi a României și conducerea entității, nu au rămas aspecte în divergență, cu această ocazie fiind încheiată minuta nr. 2829/26.05.2025.

8. Responsabilitățile CCR și ale conducerii entității

Responsabilitatea echipei de audit este de a efectua auditul în conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit (ISSAI). Aceste standarde impun respectarea de către auditorii publici externi a cerințelor de natură etică și profesională. Ca parte a unui audit care se bazează pe ISSAI, ne-am exercitat raționamentul profesional și ne-am menținut scepticismul profesional pe tot parcursul auditului.

Conducerea entității auditate este responsabilă pentru:

- desfășurarea activităților și operațiunilor entității în conformitate cu legile și reglementările aplicabile;
- instituirea acelor controale interne considerate a fi necesare pentru a permite aplicarea regulilor, reglementărilor și liniilor directoare care guvernează entitatea;
- punerea la dispoziția auditorilor publici externi a tuturor informațiilor necesare desfășurării auditului.

CURTEA DE CONTURI A ROMÂNIEI,

APROBAT prin Hotărârea Plenului Curții de Conturi nr. 609/10.06.2025

¹⁴ OG 119/1999, art. 5, Legea nr. 182/2000 art.12 alin. (5), art. 55 lit. a)

Stimată doamnă ministru,

Introducere

Curtea de Conturi a României a desfășurat o misiune de audit de conformitate la **Ministerul Culturii** (denumit în continuare MC).

În cadrul ședinței de deschidere din data de 03.02.2025 au fost discutate aspectele cuprinse în *Scrisoarea de misiune*, scrisoare prin care ne-am asigurat reciproc de înțelegerea responsabilităților noastre și ale dumneavoastră, precum și de înțelegerea termenilor în care se va desfășura misiunea de audit de conformitate.

Obiectivul prezentului audit a fost reprezentat de obținerea unei asigurări rezonabile că, la nivelul MC, în perioada auditată, gestionarea patrimoniului public și privat al statului s-a realizat în conformitate cu prevederile legale și reglementările aplicabile.

La finalizarea etapei de planificare v-am prezentat o scrisoare prin care v-am comunicat riscurile identificate în activitatea entității, de care am ținut cont în abordarea procedurilor de audit pe care le-am efectuat pentru obținerea probelor care să susțină concluzia de audit și evaluarea noastră inițială asupra vulnerabilităților sistemului de control intern de la nivelul entității. Am inclus câteva sugestii pe care echipa de audit le-a formulat, cu scopul reducerii riscurilor identificate și îmbunătățirii sistemului de control intern.

În urma auditului efectuat au rezultat următoarele:

1. CONSTATĂRI CARE AU STAT LA BAZA CONCLUZIEI AUDITULUI

1.1. Nedeținerea, la nivelul MC, a unei situații centralizate cu bunurile din domeniul public și privat al statului, precum și cu bunurile ce constituie patrimoniul cultural național mobil, deținute, sub orice formă, de către minister și unitățile aflate în subordine (punctul 5.1 din raport)

Recomandări:

- elaborarea și implementarea unor reglementări oficiale privind organizarea și actualizarea evidenței tehnico-operative a patrimoniului cultural, inclusiv privind utilizarea aplicației informatice DOCPAT;
- stabilirea unor proceduri clare pentru raportarea datelor referitoare la patrimoniul cultural deținut de către entitățile subordonate;
- realizarea unei evaluări cuprinzătoare a bunurilor culturale mobile, inclusiv a celor neclasate, pentru a determina prioritățile de clasare și a asigura protecția adecvată a patrimoniului cultural național.

Termen de implementare propus: 31.12.2025

1.2. Nerespectarea prevederilor legale cu privire la evaluarea, clasarea și asigurarea bunurilor culturale care aparțin patrimoniului public al statului (punctul 5.2 din raport)

Recomandări:

- elaborarea și implementarea, de către MC, a unui plan de acțiune pentru sprijinirea și accelerarea procesului de reevaluare și clasare a bunurilor culturale mobile deținute de entitățile din rețeaua proprie, stabilind termene clare și priorități;
- instituirea, de către MC, a unui mecanism de raportare și monitorizare privind respectarea termenelor legale pentru efectuarea reevaluării imobilelor la nivelul entităților subordonate;
- instituirea, la nivelul structurii de specialitate din cadrul MC, a unui mecanism de control intern pentru a preveni dubla clasare a bunurilor culturale mobile;
- efectuarea, de către MC, a unei analize documentate a situației actuale privind asigurarea bunurilor culturale din patrimoniul muzeelor din subordinea sa, pentru identificarea tuturor bunurilor neasigurate (acordând prioritate celor clasate în categoria Tezaur), evaluarea sistemelor de siguranță de la nivelul muzeelor și a riscurilor la care sunt expuse bunurile, în scopul de a decide care sunt situațiile pentru care se impune încheierea de asigurări.

Termen de implementare propus: 31.12.2025

1.3. Gestionarea defectuoasă, de către MC, a unor monumente istorice aflate în domeniul public al statului și în administrarea sa. Neimplicarea ministerului în protejarea patrimoniului cultural național, respectiv pentru punerea în valoare și integrarea monumentelor istorice în viața socială și culturală (punctul 5.3 din raport)

Recomandări:

- în ceea ce privește aspectele descrise la *pct.A* :
 - o luarea măsurilor ce se impun în vederea punerii în acord a actului normativ (de transmitere în administrarea ministerului și în folosința gratuită a organizației de creatori literari) cu prevederile OUG nr. 57/2019 – *Codul administrativ*;
 - o luarea măsurilor ce se impun pentru protejarea acestui monument istoric, măsuri menite să asigure conservarea, punerea în valoare și integrarea lui social-economică și culturală în viața colectivității locale, potrivit legii;
 - o emiterea documentelor obligatorii prevăzute de lege (*Obligația privind folosința monumentului istoric*);
 - o efectuarea de controale periodice privind modul de utilizare și exploatare, precum și privind starea sa de conservare. Informarea MC cu privire la rezultatele controalelor, în cazul în care acestea se efectuează de către instituțiile deconcentrate din subordinea sa și luarea măsurilor legale ce se impun, în consecință.
- în ceea ce privește aspectele descrise la *pct.B* : efectuarea unei analize documentate și luarea măsurilor ce se impun în consecință pentru protejarea, conservarea, punerea în valoare și integrarea social-economică și culturală, în viața colectivității locale, a patrimoniului Secției Etnografice în Aer liber din cadrul Muzeului Național, potrivit legii.

Termen de implementare propus: 31.12.2025

1.4. Nerespectarea prevederilor legale în vigoare privind închirierea imobilelor din domeniul public al statului (punctul 5.4 din raport)

Recomandări:

- calcularea, urmărirea încasării și virarea la bugetul de stat a penalităților de întârziere aferente facturilor de chirie neachitate în termenul contractual;
- dispunerea măsurilor legale care se impun pentru intrarea în legalitate privind procedura de închiriere a bunurilor din domeniul public al statului și respectiv pentru a se asigura urmărirea încasării veniturilor reprezentând contravaloarea chiriei neachitate precum și a penalităților aferente, până la încheierea unui titlu legal valid de ocupare a spațiului, sau, după caz, până la eliberarea spațiului de către locatar.

1.5. Neconformități legate de organizarea expozițiilor internaționale, precum și de exportul temporar de bunuri culturale mobile (punctul 5.5 din raport)

Recomandări:

- instituirea unui registru național în care să fie înregistrate toate bunurile culturale exportate temporar, inclusiv cu detalii despre instituțiile implicate, aprobările obținute, evaluările de risc și măsurile de securitate aferente;
- îmbunătățirea cadrului legislativ, precum și actualizarea corespunzătoare a procedurilor interne, prin includerea unor măsuri specifice de securitate pentru protejarea bunurilor culturale mobile în timpul expozițiilor internaționale, cum ar fi: stabilirea unor standarde minime de securitate pentru expozițiile internaționale (de ex: monitorizare video, sisteme de alarmă specifice, pază fizică); obligația de a efectua evaluări de risc sau audituri de securitate înainte de autorizarea exportului temporar de bunuri culturale; crearea unui grup de lucru interministerial, care să includă reprezentanți ai MC, MAI și ai altor instituții relevante, pentru a coordona protecția bunurilor culturale.

Termen de implementare propus: 31.12.2025

1.6. Nerespectarea reglementărilor legale privind acceptarea donațiilor (punctul 5.6 din raport)

Recomandări:

- inițierea de către muzeu a procedurii de acceptare legală a tuturor bunurilor culturale mobile primite prin donație și de actualizare a inventarului bunurilor din domeniul public al statului;
- instituirea de către MC a obligației ca toate entitățile subordonate să transmită anual situația bunurilor primite prin donație, în scopul identificării situațiilor similare și a luării măsurilor care se impun.

Termen de implementare propus: 31.12.2025

1.7. Funcționarea MC și a unor instituții subordonate, în imobile/ sedii/ spații pentru care nu a fost obținut avizul de securitate la incendiu sau care se află într-o stare critică de degradare (punctul 5.7 din raport)

Recomandări:

- realizarea, la nivelul ministerului, a unei analize documentate și cuprinzătoare privind starea patrimoniului imobil, care să includă:
 - o inventarierea detaliată a tuturor construcțiilor aflate în administrarea MC și a instituțiilor subordonate, cu precizarea stării de conservare a acestora;
 - o evidența conformității cu normele de securitate la incendiu a tuturor locațiilor;
 - o planificarea demersurilor necesare pentru protejarea patrimoniului imobil al entităților subordonate, în ceea ce privește starea critică de degradare, precum și împotriva incendiilor, inclusiv termene estimate și responsabilități.

Termen de implementare propus: 31.12.2025

1.8. MC nu a emis norme și clarificări privind înregistrarea contabilă a bunurilor culturale din muzee, fapt care a condus la situația în care bunuri culturale, cu un regim special, au fost înregistrate ca bunuri consumabile sau obiecte de inventar (punctul 5.8 din raport)

Recomandări:

- elaborarea de către MC, cu sprijinul și avizul Ministerului Finanțelor, a unor norme metodologice clare și cuprinzătoare privind evidența contabilă a bunurilor culturale mobile, în vederea asigurării unei evidențe contabile coerente și conforme cu particularitățile acestor bunuri.

Termen de implementare propus: 31.12.2025

2. ALTE ASPECTE/BUNĂ GUVERNANȚĂ

2.1. Implementarea incompletă/insuficientă a cerințelor generale și specifice de control intern managerial la nivelul MC (punctul 6.1 din raport)

Recomandări:

- elaborarea și aprobarea la nivelul MC a unui plan de acțiuni detaliat pentru adoptarea *Codului Patrimoniului Cultural*, care să includă, cel puțin: termene precise pentru fiecare etapă, responsabilități clare pentru toți cei implicați, mecanisme de monitorizare și raportare a progresului;
- efectuarea unei analize documentate a necesarului de resurse pentru auditul intern și implementarea unor măsuri care să asigure o funcționare optimă a acestui compartiment;
- utilizarea funcției de audit intern în misiuni de consiliere menite să reducă riscurile asociate diferitelor activități și să prevină problemele în activitatea specifică;
- diseminarea către structura de audit intern a rapoartelor de inspecție/control întocmite de alte entități, inclusiv Curtea de Conturi, în vederea includerii în programul anual de activitate a unor misiuni de verificare a modului de remediere a deficiențelor semnalate;
- cuprinderea în planul de audit intern a unor misiuni dedicate patrimoniului cultural, care să permită identificarea potențialelor riscuri și a măsurilor de îmbunătățire a modului de gestiune și valorificare a acestuia;
- implementarea la nivelul ministerului a unui mecanism de monitorizare și analiză periodică a litigiilor, care au ca obiect patrimoniul public și privat aflat în administrarea MC și a instituțiilor subordonate, în vederea identificării cauzelor care au generat aceste litigii, a măsurilor necesare pentru prevenirea și gestionarea eficientă a acestora, precum și pentru protejarea intereselor instituției.

Termen de implementare propus: 31.12.2025

2.2. Deficiențe cu privire la întocmirea și actualizarea inventarului bunurilor din domeniul public al statului (punctul 6.2 din raport)

Recomandări:

- elaborarea, aprobarea, diseminarea și implementarea unei proceduri de sistem care să reglementeze mecanismul de raportare a modificărilor intervenite asupra bunurilor din domeniul public al statului de către toate instituțiile din rețeaua proprie, incluzând termene clare (privind notificarea, validarea documentației la nivelul departamentului de specialitate din cadrul MC, efectuarea modificărilor) și responsabilitățile părților.

Termen de implementare propus: 31.12.2025

2.3. Existența unor deficiențe cu privire la neînscrierea sau înscrierea necorespunzătoare a unor imobile, care aparțin patrimoniului public al statului, în Cărțile Funciare (punctul 6.3 din raport)

Recomandări:

- efectuarea unei analize documentate a situației patrimoniului imobiliar gestionat de instituțiile din subordine, prin verificarea evidențelor cadastrale și a cărților funciare, în scopul identificării neconcordanțelor și rezolvării acestora. În urma acestei analize, se vor lua măsurile necesare pentru remedierea situației și se va institui un mecanism de monitorizare periodică pentru prevenirea deficiențelor viitoare.

Termen de implementare propus: 31.12.2025

2.4. Neactualizarea *Listei Monumentelor Istorice* și nepublicarea acesteia (punctul 6.4 din raport)

Recomandări:

- completarea *Listei Monumentelor Istorice* cu monumentele istorice aprobate prin Ordinele emise de Ministerul Culturii în perioada 2016 -2024, aprobarea și publicarea în Monitorul Oficial al României, partea I, potrivit prevederilor legale;
- întreprinderea tuturor măsurilor pentru actualizarea informațiilor cuprinse în Lista Monumentelor Istorice (inclusiv identificarea și îndreptarea eventualelor erori), aprobarea și publicarea în Monitorul Oficial al României, potrivit prevederilor legale.

Termen de implementare propus: 31.12.2025, pentru primul alineat;

Termen de implementare propus: 31.12.2026, pentru al doilea alineat.

2.5. Nerespectarea termenelor legale privind predarea-preluarea bunurilor culturale mobile (punctul 6.5 din raport)

Recomandări:

- efectuarea de către MC a unei analize documentate în scopul identificării situațiilor similare și luarea măsurilor care se impun.

Termen de implementare propus: 31.12.2025

2.6. Neasigurarea de către minister a măsurilor legale privind identificarea, cercetarea, clasarea, conservarea, întreținerea și punerea în valoare a bunurilor aparținând patrimoniului cultural național mobil, deținute de acesta și de entitățile din subordonarea lui (punctul 6.6 din raport)

Recomandări:

- efectuarea unei analize documentate privind motivele nepronunțării asupra celor 140 de cereri nesoluționate și luarea măsurilor ce se impun în consecință, respectiv, după caz, refacerea rapoartelor de expertiză, completarea dosarelor, etc.
- elaborarea, de către departamentul de specialitate din cadrul MC și CNMC, a unui raport care să conțină o sinteză clară a stadiului cererilor de clasare nesoluționate, raport ce va fi analizat de către structura de audit intern a MC.

Termen de implementare propus: 31.12.2025

Nerecuperarea prejudiciilor, ca urmare a nedispunerii și a neurmăririi de către conducerea entității a măsurilor transmise de Curtea de Conturi, constituie infracțiune și se pedepsește conform art. 33 alin. (3) și art. 64 din Legea nr. 94/1992 *privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată*.

Vă asigurăm de sprijinul nostru dacă aveți nevoie de clarificări cu privire la implementarea recomandărilor.